

9. 6. 1640 Vídeň – 5. 5. 1705 Vídeň, pohřben v kapucínské kryptě

Leopold I. byl císařem Svaté říše římské (od 1658) dále pak uherský (od 1655) český (1656) a chorvatský (od 1699) král. Leopold I. se narodil 9. června 1640 ve Vídni, jako čtvrtý syn císaře **Ferdinanda III. Habsburského a Marie Anny Španělské**.

Cesta k císařské koruně

Leopold I. se sice narodil jako čtvrté dítě, ale jeho dva starší bratři, Filip August a Maximilián Tomáš, zemřeli ještě před jeho narozením. V nástupnické linii byl tedy Leopold druhým po svém nejstarším bratrovi Ferdinandovi IV. Byl veden k duchovnímu životu stejně tak jako jeho strýc Leopold Vilém, který se stal biskupem a velmistrem Řádu německých rytířů. Jeho bratr Ferdinand v létě roku 1654 umírá na těžkou nemoc a z Leopolda se stává budoucí král. Jeho život se obrací vzhůru nohama a namísto připravování se na kariéru duchovního se musela jeho výchova začít věnovat politice, diplomatice a historii.

Leopold byl korunován uherským králem 27. června 1655 a českým králem 14. září 1656. Český i Uherský trůn mu byl zajištěn jeho otcem, co mu však otec nedokázal zajistit, byla říšská koruna. Vznikaly snahy o oslabení habsburské monarchie, zejména se strany Francie.

Po smrti otce se boj o říšskou korunu stal prvním z Leopoldových samostatných aktivit v evropské politice. „Volba“ trvala skoro celý rok, než se mu podařilo získat Říšskou korunu. Francouzi se všemožně snažili ovlivnit Leopoldovu volbu za císaře a oslabit jeho vliv. Zvolen byl 18. července 1658 ve **Frankfurtu nad Mohanem**, až s několika podmínkami. Jedna z nich zahrnovala zákaz podpory Španělů v konfliktu s Francií, dále pak vytvoření Rýnské ligy, díky které měla Francie vliv na vnitřní záležitosti Říše. Leopoldova korunovace proběhla 1. srpna 1658 v Dómu svatého Bartoloměje.

Období vlády

Na počátku své vlády měl Leopold stejné postavení jako všichni jeho předkové habsburské monarchie. Habsburská monarchie však byla oslabena a to ve Španělské i Rakouské větvi. Leopold se snažil o rozvoj mocenského absolutismu a potlačení stavovské moci, z toho plynula i snaha o dědičné nástupnictví ve všech zemích habsburské monarchie. Leopold měl však nepřátele na obou stranách, ze západu Francii a z východu Turky.

Osmanská říše si postupně podrobovala území Habsburků, největší zájem jevila především o Sedmihradsko. Stavové začali na císaře naléhat, že by měl začít jednat ve prospěch

Sedmíhradska, které začínalo být téměř zcela pod vlivem Turků. Od roku 1621 pobývala v Horních Uhrách armáda generála **Raimonda Montecuccolih**, ten vojensky podporoval sedmíhradského knížete Jana Kemenényho v bojích proti Turkům. Když Kemenény v roce 1662 zemřel, válce se už nedalo zabránit a dne 18. dubna 1663 Osmanská říše vyhlásila císaři válku. Po delším než měsíčním obléhání, 25. září 1663 pevnost Nové Zámky, která představovala cestu do jihozápadního Slovenska, kapitulovala. Do první poloviny roku 1664 probíhaly drobné boje a od první poloviny roku 1664 začala císařská a spojenecká vojska postupně vytlačovat Tureckou invazi. Prvního srpna 1664 došlo k rozhodující bitvě u Mogersdorfu (u sv. Gottharda), kde byla osmanská vojska pod vedením generála Montecuccolih prozatím odražena. Turci však dokázali vyjednat podmínky příměří (10. srpna, v Uherském Vasváru). Mír trval dlouhých 20 let.

Na západní straně se rozpínal jeho druhý nepřítel, Francie. Zde měl však Leopold mnohem menší úspěchy než při bojích s Turky. V 70. letech 17. století se Leopold po boku Nizozemska, Španělska a Lotrinska zapojil do války proti Francii a Švédsku. V roce 1679 byl uzavřen mír, který však vedl ke ztrátě území Rakouských Habsburků ve prospěch Francie. Tato území se Leopoldovi vrátila až po devítileté válce (1688-1697). Největší konflikt s Francií však vznikl kvůli válce o Španělské dědictví. Leopold totiž odmítl Filipa z Anjou jako nástupce na Španělský trůn, který chtěl zajistit pro svého syna Karla VI.

V roce 1683 došlo k vyvrcholení sporu s Osmanskou říší. Turecká vojska vpadla do Rakouska a dostala se až k obléhání Vídně. Na pomoc přišel polský král **Jan III. Sobieski**, který v čele spojeneckých vojsk Turky odrazil. Důležitou postavou je Evžen Savojský, který 11. září v bitvě u Zenty porazil Turecká vojska, kterým velel sám sultán **Mustafa II**. Dne 26. ledna 1699 byl podepsán Karlovičský mír, ve kterém se Osmanská říše definitivně vzdala Uher. Vítězství nad Turky patří k vrcholným úspěchům Leopoldovy vlády

České země za vlády Leopolda I.

Za vlády Leopolda v českých zemích probíhala stále rekatolizace. Úředním jazykem byla němčina (Leopold česky nikdy neuměl) a stále se zde utužoval robotní systém. České země pro něj znamenaly hlavně finanční výnosy z daní, které české území velice zatěžovaly. V roce 1679 propukl ve Vídni mor a Leopold byl nucen se ukrývat v Čechách, v tomto období mu bylo adresováno mnoho stížností, které však nebyly žádným způsobem vyslyšeny. Po násilném odvrácení velkého selského povstání v roce 1680, které pramenilo z nespokojenosti jeho poddaných, se rozhodl Leopold vydat robotní patent, který definoval vztah mezi vrchností a poddanými.

Prahu Leopold navštívil pouze třikrát, a to v době jeho korunovace, další návštěva byla na pár dní v roce 1673, kdy položil základní kámen k dostavbě katedrály sv. Víta. Jeho poslední návštěva bylo právě období výše zmiňovaného moru ve Vídni, kdy v Praze pobýval s celým svým dvorem.

V Leopoldově blízkosti se zdržovalo několik českých politiků, nejznámějším z nich byl **Václav Eusebius z Lobkovic** a po něm pak **František Oldřich Kinský**, který se roku 1683 stal nejvyšším kancléřem Českého království. Spousta českých šlechticů byla také Leopoldovými vyslanci u evropských dvorů (**Jan Václav Vratislav z Mitrovic**, Valdštejn, Černín)

Španělské dědictví

Když 1. listopadu 1700 zemřel poslední Habsburk na španělském trůně, Karel II., otevírá se otázka nástupnictví. Na Španělský trůn měl nastoupit Leopoldův vnuk **Josef Ferdinand**, který však již v únoru 1699 umírá, před svou smrtí však svým nástupcem ustanovil **Filipa z Anjou**. To se Leopoldovi vůbec nezamlouvalo, protože chtěl španělský trůn pro svého syna Karla a současně si nárokoval rozsáhlé španělské državy v Itálii. Na základě těchto opětovných sporů s Francií byla dne **12. září 1703** uzavřena tajná smlouva *Pactum mutuae successionis*, smlouva o vzájemné dědické posloupnosti. Smlouva byla uzavřena tajně, za přítomnosti úředníků, kteří byli vázáni mlčenlivostí, měla zaručovat Leopoldovým synům Josefovi a Karlovi dědičnou posloupnost v Čechách (Josef) a ve Španělsku (Karel) a potom i jejich potomkům. Tato smlouva byla důležitým dokumentem pro pozdější Pragmatickou sankci Karla VI.

Leopoldův život

Leopold byl za svého života třikrát ženatý, z těchto manželství se narodilo šestnáct dětí (11 dcer a 5 synů), dospělosti se však dožilo jenom šest. Jeho první manželkou (1666) byla španělská infantka **Markéta Marie Terezie**, která byla zároveň i jeho sestřenicí – (4 děti). Jeho druhou manželkou se (1673) stala vzdálená sestřenice **Klaudie Felicitas Tyrolská**, se kterou měl dvě děti. Poslední manželkou (1673) mu byla princezna **Eleonora Magdalena Falcko-Neuburská**, se kterou měl deset dětí (mezi nimi i Josef I. a Karel VI.)

Většinu života strávil na Vídeňském dvoře, byl velice zbožný a zajímal se o kulturu, hudbu a literaturu. Byl opravdu barokním panovníkem, za jeho vlády byla velice rozšířena Dvorská knihovna a byla například započata výstavba zámku Schönbrunn. Stál za založením univerzit v Innsbrucku (1669, navazuje na jezuitskou kolej z roku 1562) a Vratislavi (1702 – Leopoldina).

Literatura:

Mikulec, Jiří: *Leopold I. Život a vláda barokního Habsburka*. Praha 1997.

Urfus, Valentin: *Pragmatická sankce*. 19. 4. 1713; rodný list podunajské monarchie. Praha 2002.

Internetové zdroje:

<http://zivotopisyonline.cz/leopold-i-habsbursky-961640-551705-vzdelany-a-umenimilovny-vladar/>